

Szerkesztőség:
Arad, Acsev-palota,
Kiadóhivatal:
Bntv. Regele Ferdinand 2a,
(József főherceg-ut.)
(Aradi Nyomda Vállalat.)
Vergőnycim: Közlöny, Arad.
Telefonszám:
Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egész évre ... .. 300 Lei
Fél évre ... .. 150 Lei
Negyed évre ... .. 75 Lei
Havonta ... .. 25 Lei

Hirdetések díjzabás szeri-
vételnek fel.

Megjelenik naponta reggel.

Mai számunk főbb közleményei:

A német kormány a dévina-spekuláció ellen.
Visszatérhetnek az aradi kintasították Erdélyi Ernővel Petőfi.
Az Aradhogyalja katasztrófa.
Nincs újabb adóterh.
Renoválás vagy bérpalota?
Véres verokedés egy budapesti egy-
temen.
Veszélyben volt a béke.
Nem hiteles a külföld.
A faexport Magyarországra.

Hitelmegvonás.

Pénzkrízisünk hullámai mind nagyobb és nagyobb köröket von-
nak és máhamarabb katasztrófális
módon éreztetik hatásukat. Mint az
Aradi Közlöny mai számában olvas-
ható, egyes francia, angol és olasz
fűszer- és gyarmatáru nagykeres-
kedő-cégek értesítették konstanciá
képviselőiket, hogy romániai ve-
vők részére egyelőre nincs több
hitel. A „Rumänischer Lloyd“ meg-
állapítása szerint pedig ez egyet je-
lent azzal, hogy nincs több fűszer-
és gyarmatáru szállítmány. To-
vábbi értelme pedig ennek az, hogy
hamarosan ki fogunk fogyni a fű-
szer- és gyarmatárukból, ezt meg-
előzően pedig a meglevő készletek
horribilis áron kerülhetnek csak a
piacra. Végeredményben pedig

azon logikus kapcsolatnál fogva,
amely az egyes áruk árai között
természetszerűen fennáll, a küszö-
bön álló fél akkora drágaságot fog
magával hozni, amely felülmul min-
den eddigi és már most is emberter-
len méretet.

Előállott ez a helyzet ab-
ból a kínos körülményből, hogy
kevés a — pénzünk, a bankje-
gyünk és importöreink az országos
pénzszűke miatt nem tehettek ele-
get fizetési kötelezettségeiknek.
Hamarjában tehát csak úgy lehet-
ne segíteni a fenyegető bajon, ha a
kormány a bankóprést működtet-
né. Amde akkor egy bajból kettőt
csinálna és mesterségesen idézné
elő pénzünk elértéktelenedését
ugy, hogy egy-kettőre ott volnánk
a valutánkkal, ahol ma Ausztria,
vagy hogy tulzásba ne essünk,
ahol ma Magyarország van. Romá-
niának azonban nincs is szüksége
újabb bankjegy-inflációra, mert
elegendő bankjegye van. Sőt nem
tévedünk, ha azt állítjuk, több van
a keletnél. A hiba ott rejlik, hogy
a pénz elbujt, illetve sokan elbuj-
tatták. El azok, akik ráülnek bank-
jegyeikre és thezaurálják azokat,
így vonva el megszámláltnan millió-
kat a közforgalomból. Ha tehát a
kormány a bajon segíteni és a pénz

inségen enyhíteni akar, ne értékte-
lenítse el pénzünket újabb bank-
jegynyomással, hanem találja meg

a módját, hogy bőséges számban,
levő bankjegyeinket előcsalja rej-
tekeiből.

Külpolitika a kamara ülésén.

(Jorga résztvesz a koronázáson.)

PARIS. A kamara rendkívül
ülésszakának mai ülésén Margier
képviselő interpellációt intézett a
kormányhoz a külpolitikai hely-
zetre vonatkozólag rámutatott ar-
ra, hogy a genuai konferencián
Lloyd George megpróbálta Fran-
ciaországot izolálni, mivel biztos
volt Olaszország támogatása,
Franciaország azonban nem lesz
izolálva, mert a kisantant melléje
állott és erélyesen támogatni fog-
ja, ami által meghiusul Lloyd
George politikája. A kisantant az-
ért tanusította ezt a magatartást,
mert konstataulta, hogy a volt el-
lenséges államok befolyása alatt
Lloyd George revizió alá akarta
venni a békeszerződést. Francia-
ország katonai erejére támasz-
kodva kifejezést adott annak a
rendíthetetlen akaratának, hogy
a békeszerződést és állami jogát
készen megvédeni minden ellentétes
befolyással szemben. Az angol
kormány most újabb jegyzéket in-
tézett Poincarehoz és megkérdez-
te, hogy milyen alapon és kinek
az akaratából lépnek be a francia
csapatok Kisáziában a semleges

zónába. Poincare erre a jegyzék-
re kijelentette, hogy a kormány
tudta nélkül Harrington tábornok
és az ottani francia csapatok tér-
parancsnoka közötti megállapo-
dás folytán jött létre a francia csa-
patok ilyen mozdulata, de amik-
or a francia kormány tudomást
szerzett erről a fordulatról, azon-
nal visszarendelte csapatait. A
francia kormány jól tudja, hogy
a Balkánon a legkisebb félreértés
is háborút idézhet elő s ezért ha-
ladéktalanul intézkedett, hogy
azonnal vonják vissza a francia
csapatokat. (Rador.)

BUCURESTI. Jorga Miklós a
közismert tanár és publicista nyi-
latkozott, hogy résztvesz a koro-
názáson hűvel együtt. Hangsu-
lyozza, hogy résztvesz a korona-
iránti hűségének bizonyosságául,
de attól a vágytól is hajtattva,
hogy végre mégis visszatérnek a
békebeli idők és a normális visz-
nyok helyreállanak. Résztvesz a
parlament rendkívül ülésszaká-
nak munkájában is, mert ez a leg-
konzekvensebb pártja álláspont-
jához, amely a legtörvényesebb

Dóczy Lajos.

A németkereszturi zsidófiu, aki
egyszerű újságiróból szédületes
pályafutással a külügyminiszeri
osztályfőnökségig és a bárósáig
vitte fel és aki mint költő Arany
epigonjainak egyik legkiválóbbja,
élte végéig hordta magában a
„két lelket“. Erről a kétlelkűségről
Dóczy maga A két tűz című „elő-
játék“ utószavában következőké-
pen nyilatkozik: „A előjáték tár-
gya egy igen szegény zsidófiu pá-
lyafutása, akit tehetsége, szeren-
cséje és optimista hite a jóban fé-
nyes pályára sodor és akit egy
ecsmány pestis kikerget a nagy
világból szűk, nyomorult falujába;
szerelmében, politikai vallásában,
eszményiségében megcsalva, lé-
lekben elsorvadva. Ez a pestis a
vallási és fajgyűlölet és a mögéjük
bujt szociális fanatizmus. E tartá-
lom indokolja a címet: Két tűz kö-
zött, mert a hőst, ki akkor csak
gimnazista, a gyűlölet kergeti visz-
za a ghettoába, a zsidók türelmet-
lensége meg ki a világba. A szer-
ző mint aggastyán néz vissza a
tizenöt éves fiúra, aki ő volt, de no-
ha jók hozzá az emberek, most

sem szabadul meg a szomorú ér-
zéstől, hogy két tűz között élte le
fényesebb napjait is és csak a ke-
lében élő tiszta tűz óvta meg a két
felé szóló gyűlölettől.“ Így ír Dó-
czy magáról fényes pályája végén
(1914-ben), amikor mint nyugdíjas
osztályfőnök Budapesten telepe-
dett meg. Mert Dóczy, bár inkább
családi viszonyainál, mint kar-
rierje kedvéért kitért, szívében
mindvégig zsidó maradt.

Bár Sopronban (1845. novem-
ber 29) született, mégis Németke-
reszturt tekintette mindig szűkebb
hazájának, mert még mint kis gye-
reket ide vitte magával apja, Dux
Mór borkereskedő. Mint jogász
Bécsbe került és csakhamar mun-
katársa lett a Neue Freie Presse-
nek, amely 1865-ben Pestre küld-
te országgyűlési tudósítónak, —
1868-ban Horváth Boldizsár aján-
latára a miniszterelnökség fogal-
mazója lett. Andrássy Gyula gróf
felismerte Dóczy tehetségét, titká-
rának fogadta és amikor (1871-
ben) átvette a külügyminisztérium
vezetését, Dóczyt magával vitte.
Pesti tartózkodása alatt Dóczy
megismerkedett az akkori írói
nemzedéssel, amelynek csaka-

mar dédelgetett tagja volt. Szabad
idejét ő is a fürdő-utcai Kávéfor-
rásban töltötte, a költőknek, művé-
szeknek, politikusoknak akkori
törzsfészekében. Ide jártak Rákosi
Jenő, Márkus István, Toldy István
Ágai Adolf, Bródy Zsigmond, Ber-
czik Árpád, Asbóth János, Jankó
János stb. Szellemességével, hu-
morával, élcével, kifogyhatatlan jó
kedvével szinte uralkodó pozíció-
ra tett szert ezen a bohémtelepen,
ahol nemcsak billiárdoztak, domi-
nóztak és kártyáztak, nemcsak
csevegtek és veszekedtek, hanem
dolgoztak is. Nem egy remekműve
az újabb magyar irodalomnak itt
termett, nem ritkán egyik kávéhá-
zi asztal márványán. Itt születtek
a Borszem Jankó, itt keletkeztek
ennek a legjobb magyar élclapnak
legkittinőbb veresei, adomái, élcel-
képei. És itt vetette Dóczy papírra
azokat a sikerült szatirait, ame-
lyek e nembeli irodalmunk leg-
jobbjai közé tartoznak. Mint pél-
dál a „Miért lett író Szana Ta-
más?“:

Gyötrött a kérdés: Minek élek?
Bántott a kétség: Van-e jog?
Kérdem: Halhatatlan-e a lélek?
S mégis yalók a szunyogok?

Mind ennek már végére érttem,
S most akadok fenn, oh blamázs!
Hogy azt az egyet meg nem ér-
tem:

Mért lett író Szana Tamás?
Hadd álljon itt a végső strófa is:
Ha ezredévünk sirba szállott,
Fejünk fölött elképzelem,
Mint jár s illeszti, mi szétmállott,
Az alkotó történelem.
S a multról, bár agg fű benőtte,
Sokat sűg neki az irás:
De hajh, titok marad előtte,
Hogy minek írt Szana Tamás!

Ugyancsak a Borszem Jankó-
ba írta népdalszerű költeményét:
„Jó a bor, jó a bor!“, amelynek
utolsó strófája így szól:
Jó a bor, jó a bor,
Mindig jó az, kincsem!
Rossz a bor csak egy esetben:
Akkor, mikor nincsen!

Ugyanabban az esztendőben, a
melyben megkezdte dicsőséges pá-
lyafutását a bécsi külügyminiszer-
riumban „Csók“ című vígjátékával
megnyerte a Magyar Tudományos
Akadémia Teleki-díját. A Csókot
egész sorozata a drámáknak kö-
vette, sőt 1896-ban Dóczy újra
megnyerte a Teleki-díjat „Elinor

és legjobb. Nem helyesli azonban a nemzeti párt magatartását, de azért az erdélyiek az ő számára jó barátok maradnak. (Ami a pa-

rasztpártot illeti, Jorga szerint ez nem politikai párt. Ő megtagadja ennek a pártnak létjogosultságát. (Rador.)

Erdély ünnepli Petőfi Sándort.

(Petőfi-alap létesül. — Az Erdélyi Irodalmi Társaság felhívása.)

Petőfi ünnepi évében már sok szép és lelkes ünnepről számolt be az *Aradi Közlöny*, melyek mind azt mutatták, hogy Petőfi nagy neve benne él a magyarság lelkében és az örvendező kegyelet mindent megtesz, hogy hódolatát bemutassa a halhatatlan költőnek. Az *Erdélyi Irodalmi Társaság* melán érzi hivatottnak magát, hogy a romániai magyarságnak Petőfi dicsősége előtt való hódolásában is irányítója, utmutatója legyen. Terve az, hogy f. évi november-hó 5—12. napjain, a Petőfi-héten, minden helyen, ahol ez országban magyarak laknak, ünnepet szentelünk Petőfi emlékének. Felhívással fordul azért az egész magyarsághoz, hogy egységes és bensőséges hódolatra szólítson fel mindenkit a százados évforduló alkalmából. Felhívása ez:

Halhatatlan költőnk, Petőfi Sándor, akinek dicsősége az egész világ minden művelt népe előtt elismert és elvitathatatlan, az 1823. év első órájában született. Népének szerető kegyelele ez esztendő szentelte születése századik évfordulójának ünnepül és méltó büszkeséggel állapíthatjuk meg, hogy ez ország magyarsága már eddig is több helyen szeretettel és hódolattal ünnepelte a költőt, sőt gyö-

nyörül országos ünnepet is tilt a tiszteletére a fehéregyházi síkon, ahol földi pályája véget ért és Szatmáron, ahová rövid boldogságának legszebb emlékei fűződnek. Az *Erdélyi Irodalmi Társaság* azonban úgy érzi, hogy mindezzel még nem tettünk eleget annak a kötelességünknek, melyre Petőfi nagysága kötelez bennünket. Nem Petőfiért: magunkért. Nekünk, ami kicsinységünknek nagy szüksége, hogy alázatos hódolattal hajtsuk meg magunkat halhatatlan dicsősége előtt és benső elmélyedéssel járjunk hozzá meggazdagítani lelkünket az ő kincseivel: törhetetlen magyarságával, izzó fajszeretettel, lángoló szabadságrajongásával, szárnyaló lelkesedésével, nemes elszántságával, fáradhatatlan cselekvőerejével, tökéletes művészetével. Arra kérünk tehát minden magyar embert itt ez országban, hogy Petőfi hetében, november 5—12-ig üljön ünnepet az ő tiszteletére. Mindazok, akik irányítói és vezetői népünknek, egyházak, iskolák, színházak, társaságok, egyesületek, rendezzenek e héten ünnepet oly módon, hogy minél közelebb iparkodjanak felközni a költő megismeréséhez és minél többeket vezessenek megismerésére. Országos hódolás le-

gyen ez Petőfi nagyságának, egy nép egységes hódolása legnagyobbja előtt.

De ne muljon el e hódolatos ünneplés nyom nélkül. Vegye észbe e héten mindenki, hogy egy népnek, ha kisebbség is egy országban, legnagyobb kincse a műveltsége. A magyarság ezeréves kultúrája oly kincsünk nekünk, melyet ápolni, továbbfejleszteni, szeretettel és áldozattal gondozni magyarakul megmaradásunknak legkiválóbb biztosítéka. Műveltségünk egyik legértékesebb tényezője alig bír élni és halni amiatt, mivel nincs meg az anyagi lehetőség, hogy nekilendüljön, hogy annak a sok értékes, nagyrahatott írónak, akik itt élnek és dolgoznak, segítségére lehessen, hogy alkotásait eljuttathassák az olvasókhoz. Ezen az állapoton akar javítani az Erdélyi Irodalmi Társaság azzal, hogy a Petőfi-ünnepek maradandó és jövőre kiható emlékeképpen egy *Petőfi-alapot* teremt irodalmunk gyámoltására. Arra kér tehát mindenkit, hogy tehetége és áldozatkészsége mértéke szerint járuljon ez alap megteremtéséhez. A Petőfi-héten rendeztesék gyűjtés e célra és minden egyes Petőfi-ünnep jövedelmének egy része fordíttassék ez alapra. Magyar testvéreink, hallgassátok meg kérő szavunkat: *üljétek meg hódolattal Petőfi születésének százados évfordulóját* a kitűzött napokban és ajánljátok föl adományaitokat a magyar irodalom gyámoltására, a Petőfi-alapra. Az erdélyi Irodalmi Társaság.

kodik felfogásához és ha csak egyetlen lövés is dördül el, abból általános háboru lehet. Az 1912. évi és 1914. évi háboruk bizonyítják, hogy mivé fajult a balkáni háboru. A franciák és olaszok tehát visszavonultak, míg az angolok megtartották állásaikat.

Vidéki t. előfizetőinket kérjük, hogy előfizetéseiket haldéktalanul újítsák meg. Előfizetés 1 óra 25 lei, 1/2 évre 75 lei.

A szerb király s eljön.

(Foch marsall nyilatkozata.)

BUCURESTI. Mária szerb királyné ideérkezett. Rövid tartózkodás után folytatta útját Sinaia felé, ahol bevárja az ünnepekre való indulás idejét. Sándor szerb király csak hétfőn érkezik meg a koronázási ünnepekre, miután vasárnap lesz Szerbiában a kumanovoi csata évfordulójának ünnepe és ezen a napon a királynak Belgrádban kell maradnia. (Rador.)

BUCURESTI. A Diminatea intervjut közöl Foch tábornagtól aki örömeinek ad kifejezést, hogy megláthatta Romániát. A marsall felsorolja azokat a kötelekeket, amelyek Franciaországot és Romániát eddig olyan közel hozták egymáshoz és reméli, hogy ezek a kötelekek csak erősödni fognak. (Rador.)

Jótekonycélu hangverseny.

(A tuberkulózis elleni küzdelem aradi egyesülete javára.)

A jótekonycélu hangversenyek sorozatát az idei szezonban a tuberkulózis elleni küzdelem aradi egyesülete nyitja meg, amelyet október hónap 28-án este a Kulturpalotában Weil Magda hegedűművész, Fényes Boriska zongoraművész és Grozavescu Traján a bucaresti opera tenor-énekese közreműködésével tartanak meg. A hangverseny fényes erkölcsi és anyagi sikerét biztosítja az a körülmény, hogy az Egyesület előkelő hölgyválasztmánya vállalkozott arra, hogy a hangverseny jegyeit személyesen fogja árusítani. A hölgyválasztmány tagjai a következők: Vársárhelyi Janka elnöknő, Goldis Lászlóné, báró Neuman Alfrédné, dr. Auszterweil Lászlóné, dr. Botis Tivadarné, Bársony Andorné, Beregszászy Lajosné, özv. Csillag Lajosné, Fehér Gáborné, Fényes Kálmáné, dr. Grossmann Emilné, dr. Lukács Jenőné, Münz Mátyásné, Pichler Sándorné, dr. Polónyi Jenőné, Stuber Józsefné, dr. Stuber Andorné, Tenner Józsefné, dr. Török Dezsőné, Vass Barnáné. A hangverseny szereplőinek neve Arad város zeneértő közönsége előtt ismeretes. Weil Magda művészetét régóta nem volt alkalma élvezni Arad közönségének. Fényes Boriska kiforrott zongoraművészetével első ízben lép a nagyközönség elé. Grozavescu Traján csodás tenorjával meghódította színházi fellépésével alkalmával a közönséget s mint hangversenyének most fog bemutatkozni. A körülbelül 100 darab megmaradt jegyet a Scherhag H. és fiai-cég árusítja.

királyleány" című vigjátékával. De tagjának nem választotta az Akadémia. — Az akadémikusok rossz néven vették Dóczytól, hogy kitűnően ír németül és hogy bécsi lapokba és a Neues Pester Journal-ba, melynek évtizedekig, haláláig hí munkatársa volt, dolgozik. Különben a proletárdiktatura után megemberelte magát az Akadémia és tiszteletbeli tagjának akarta megválasztani Dóczyt, Dóczy azonban meghusította ezt a tervet azzal, hogy — meghalt.

A külügyminisztériumban csak hamar osztálytanácsos lett, azután udvari és miniszteri tanácsos, megkapta a magyar nemességet, 1896-ban az osztályfőnöki címet és jelleget, 1900-ban a báróságot. Kollégái nem jó szemmel nézték Dóczyt, akit lekicsinyeltek és irigyeltek, mert költői sikereket aratott és mert jobb stílusú volt náluk. Dóczy azonban ment a maga útján és nem törődött az ellene szított intrikákkal.

Dóczy a legnagyobb charmeur-ök egyike volt. Élvezet volt őt hallgatni; a rögtönzött écek, a bonmotok csak úgy kergették egymást nála. Amikor még Andrassy mindenese volt, egy ízben elkísérte Sátoraljauhelyre. Dókus, Zemplémmegye híres és gőgös alispán

ja fogadta a külügyminisztert a pályaudvaron. Feltűnt neki az a kis zsidó, aki Andrassy körül ólálkodott és el szerette volna távolítani mellőle. Odalepett hozzá és fölényesen bemutatkozott: Dókus vagyok! — Én meg az urnak a genitivusa! — válaszolta Dóczy.

Évekkel ezelőtt Abbáziában egy ismerős hölgygel kártyázott és felyton vesztett. Egyszerre csak felkelt és bocsánatot kért távozásáért azzal, hogy mindjárt visszatér. Vissza is jött — hosszú hálókabátban. — Nem akarom — mondta, hogy lássák, ha elvesztem a nadrágomat.

Élete alkonya tragikus volt. Az a világ, amelyben ő élt, teljesen összeomlott: az Andrassy-alkotta monarchia, a királyság. Deák magyar állama, sőt még a magyar költészet is. Mert ő, aki Arany hagyományában nevelkedett, nem bírta felfogni, hogy az új költőnemzedék Ady Endre körül csoportosult. Az általános összeomláshoz járultak testi bajai; féllábát amputálni kellett, de a műtét nem használt. — Meghalt 1919. augusztus 18-án, amikor ujságok nem jelentek meg, csak egy kis lapocská, melyet a kormány adott ki és a mely Dóczy haláláról öt-hat sorban emlékezett meg.

Veszélyben volt a béke.

Miért vonultak vissza a franciák.

LONDON. Konstantinápolyból jelentik, hogy a mudániai egyezmény aláírása ellenére négy ezernyi török csapat átlépte az izmirdi félszigeten megvont új határt. Harrington angol tábornok repülőgépen küldött figyelmeztetést a török parancsnoknak és tiltakozott a semleges zóna megsértése miatt.

LONDON. Harrington tábornok a mudániai értekezlet után a következőket mondotta egy hírlapírónak:

— Voltak pillanatok, amikor magam is azt hittem, hogy a háboru nem kerülhető el. Hétfőn éjszaka volt legváltóságosabb a helyzet, amikor már-már odafejlődtek a dolgok, hogy kénytelen lettem volna Izmed pasához ultimátumot intézni. Szerencsére nem került erre a sor.

PÁRIS. A francia kamara ma megkezdte a vitát a kormány általános politikájáról. Poincare a felszólalásokra válaszolva kijelentette, hogy a francia csapatokat a kormány tudta nélkül küldték Csanakba. Amikor a kormány ezt megtudta, megparancsolta a csapatok visszavonulását, ami azonnal meg is történt. Ez a lépés a legnagyobb mértékben járul hozzá a béke megmentéséhez. Ő a francia vezérkarral folytatott tanácskozások után azonnal tudatta a szövetségeseikkel, hogy ragasz-

A kurticsi határállomásra természetesen az aradi Sfatul Negutoresc delegálja megbízottját és feltétlenül olyan férfiut, akinek hozzáértése a legalkalmasabb a vámszolgálat ellenőrzésére. Az aradi Sfatul Negutoresc valószínűleg már a koronázás után tartandó legközelebbi ülésén foglalkozik a kereskedelemügyi miniszter rendelete folytán szükséges megbeszéléssel, amikor a bizottságba való választást is megtartjuk.

HIREK.

Kik mennek Aradról, a koronázásra?

Az aradi Koronázási ünnepségek előkészítése lázasan folyik. A városháza előtti téren holnapra teljesen elkészül a tribün, amely előtt fáklyás menetek, a katonazenekar és a diszszázadok elvonulnak. A Piata Catedraliei (Thököly téri) görög keleti templom előtt, ahol a koronázási istentiszteletet fogják megtartani, épül az ünnepi emelvény. Arad város notabilitásai közül igen sokan utaznak holnap Alba-Juliára, hogy résztvegyenek a koronázáson. Dr. Robu János főpolgármester holnap indul Gyulafehérvárra az összes aradmegyei bírákkal együtt. A városi prefektus nem kapott meghívást a koronázásra, mert neki az Aradon tartandó ünnepeken kell a kormányt reprezentálnia. A városházán a következők jelentették be részvételüket a gyulafehérvári koronázáson: Dr. Demján Aurél a vármegyei közkórház igazgató főorvosa, dr. Miron Jusztin ügyvéd, Vancu János nyugalmazott tanító, Breban Pál, Popa Constantin városi tanácsnok, Rusu Aurél, Pop Jusztin, N. Antonescu, dr. Ursu János, táblabíró, Meculescu Sándor főügyész, dr. Tamasdán Livius vezető járásbíró, Mihók János városi irodafőnök, Vatian Aurél a repatriáló hivatal főnöke, Netin Arzen, Dragan Viktor, Krajlink Bernát tartalékos kapitány, Tamás János kulturpalotai tisztviselő. A fentiek kivül még a rendőrségen az első és második kerületi előjáróságnál több mint háromszázan jelentkeztek, akik részt vesznek az alba-iuliai koronázási ünnepségen.

— Istentisztelet. Értesítjük hitközségünk t. tagjait, hogy simchas tóra napján (vasárnap) a muszaf-istentisztelet kivételesen d. e. 8 órakor kezdődik. D. e. 10 órakor Ófelségeik koronázása alkalmából diszistentisztelet lesz. A templomi előjáróság.

— Felhívás. A városi főorvos felhívja az összes aradi orvosoknak és tanintézetek, szállodák, menhelyek és egyéb intézetek igazgatóinak figyelmét a városi hivatalos lap (Monitor oficial al orasului Arad) 15-ik számában megjelent „Kivonat az egészségügyi törvényből” című magyar nyelven is kiadott közleményére. Tekintettel a fenyegető hastífusz-járványra, szükséges ezen közleményben foglaltaknak az ismerete és betartása.

Az Aradhegyalja katasztrófája.

(Az esőzés miatt megakadt a szüret. — Nincs munkás. — A bortermő vidék válságban.)

Hosszabb cikkben számolt be néhány nappal ezelőtt az *Aradi Közlöny* arról a katasztrófáról, amely az esős időjárás folytán az Aradhegyalját sújtotta. Az eső nem állott meg, sőt tegnap éjjel erős záporra fokozódott. Már a legutóbbi cikkünkben is szomorú képét tártuk fel a Hegyalja ideai szüretének a még mindig tartó eső azóta rendkívül súlyosra fokozta a károkat és ha rövidesen nem javul meg az idő, egyenesen katasztrófálissá válik a helyzet a szőlőkben. Ma telefonon beszélgettünk több hegyaljai községgel. A megkérdezett szőlősgazdák megdöbbentő nyilatkozatokat tettek. Nagyon sok helyen még hiozzá sem foghattak a szürethez. Ahol megkezdték a munkát, ott is oly nehézségek akadályozták meg a szüretelést, hogy be kellett mindent szünetelni és elhagyni a kedvezőbb időre. A napközben leszedett és összegyűjtött szőlőfürtök estig mind megromlottak. Az összegyűjtött fürtök az egész termést megromtották.

Más baj is megnehezíti a Hegyalján a szüretelést: a munkás hiány. A hegyaljai nép, ugy lát szik nem szorul rá a szüreti kérésre, mert a szőlősgazdák nem kapnak munkásokat. Napi 20—25 lei munkabért fizettek eddig a puttanosoknak, de ez az összeg is kevés. A szőlősgazdák még mindig biznak abban, hogy legálább közepes, vagy a közepesnél alig gyengébb lesz a termés. Ugy mondják, hogy egyes helyeken 15—20 hektoliter is lesz egy holdon.

— Kormánycafolat. Bucuresti. Egyes lapok azt írják, hogy a faszisták fegyvereket küldtek Magyarországnak s hogy a román kormány biztonsági közegei a napokban néhány láda ilyen fegyvert foglaltak le. A kormány most azt jelenti ki, hogy ilyen szállítmányt nem foglaltak le s így az egész hír légből kapott.

— Kinevezés. A belügyminiszter ma érkezett rendeletével Vulpe József határrendőrségi tisztviselőt a dési sziguranca állományában helyettes főnökké nevezte ki és az aradi szigurancahoz rendelte szolgálattételre. Vulpe József jelenleg Alba-Iulián működik és a koronázás után foglalta el Aradon hivatalát.

— Atutalásokat jutányosan és pontosan eszközöl a Lloyd-Bank (Minorita-templommal szemben.)

— Javitják a Prahova-hidját. Bucuresti. Az újból megrongált Prahova-hid felépítési munkálatai serényen folynak. A Diminatea híradása szerint Ferdinánd király személyesen fogja az új hidat felavatni, amikor a koronázásra utazik. (Rador.)

— Távozó magyar miniszter. Budapest. Térffy Béla közlelmezési miniszter a napokban végleg megváltik állásától. Utóda Bud János közlelmezési államtitkár lesz.

— Hindenburg — elnökjelölt. Berlin. Hindenburg a német nemzeti párt felhívására hajlandó a birodalmi elnökjelöltséget elvállalni.

— Az Apponyi-poliklinika. Budapest. A főváros az Apponyi-poliklinika javára két napon keresztül folytatott gyűjtésének eredménye körülbelül 7 millió korona.

don a termés és a szőlő minősége 14—16 fokos cukortartalmu, a mi mintegy 9 heligand-fokos bort ad. — Tény az, hogy a szőlősgazdák ma már megelégednének azzal, ha legálább ilyen lenne a termés, azonban a kilátások nem igazolják ezeket a vérmes reményeket és a szakértők még sokkal gyengébbnek jósolják az ideai termés eredményét. Egy bizonyos: az egész aradhegyaljai bortermő vidék súlyos válságba került az idén. A tavalyi nagyszerű szőlőtermés után az ideai alig jöhet számításba és az elmúlt nyáron horribilis árakat elért szőlőkre most a legminimálisabb áron sem akad vevő.

Az *Aradi Közlöny* munkatársa beszélgetést folytatott dr. Lakatos Ottóval, a Minorita-rendház főnökével, aki a következőket jelentette ki a Hegyalja szüreti eredményéről:

— A szeptemberi esőzések csaknem teljesen tönkre tették a hegyaljai szőlőtermést. Különösen a lapajos területeknek ártott a sok eső. Vannak egyes területek, ahol a szőlőtőkék fürtök nélkül állanak, mert a szemek lerothadtak. A hegyoldalakon az augusztusi termés kilátásoknak csak a 25—30 százaléka maradt meg. A sok eső nemcsak a mennyiségnek, hanem a minőségnek is ártott. A legjobb esetben az elnemusztított területeken 15—20 hektoliter lesz holdanként az eredmény.

— Ögyvéd-sztrájk Bucurestiben. Az ilfovi törvényszékhez tartozó ügyvédi kamara egyik tagjának afféje támadt a törvényszék egy bírájával. Az affé vége az lett, hogy az ügyvédek nem tárgyalnak semminek olyan ügyben, amelynek tárgyalásain ez a törvényszéki bíróság rész vesz.

— Iskolai ünnepély a koronázáson. Az aradi állami leány középiskola (Bulevardul Gen. Dragalina No. 3.) vasárnap reggel 8 órai kezdettel művészi összeállításban nagyszabású ünnepélyt rendez a koronázás alkalmával Stoica Anna ének-művésznő, az intézet tanárnőjének vezetése mellett, amely ünnepélyre a szülőket és érdeklődőket tisztelettel meghívja az igazgatóság. (Helyiség: rajzterem I. emelet.) A műsor a következő: 1. Nemzeti himnusz. Énekli az intézet énekkara. 2. Az igazgató megnyitója. 3. Dr. Boca Margaréta tanárnő ünnepi beszéde. 4. Necke: Négykezes: zongorán előadja: Benkő A. és Szirmai A. III. oszt. növ. 5. „Sus inima” de G. Cosbuc; szavalja: Marki L. IV. oszt. növ. 6. Nageli: Királydal; sóló: Gellén I. III. oszt. növ. és az énekkar. 7. „Hymnus” szavalja: Csányi P. IV. oszt. növ. 8. Schubert, Scherzo: zongorán előadja: Palotás I. III. oszt. növ. 9. „Scut si arma” de G. Cosbuc, szavalja: Somsay I. IV. oszt. növ. 10. Accolay: A-moll concert: hegedű solo: Tölösy M. I. oszt. növ. 11. a) Schumann: A két gránátos; énekli: Stumper József, b) Löwe: Ballada, énekli: Szentgyörgyi Elvira, a városi zeneiskola növendékei. 12.

Hora, nemzeti tánc; táncolják az intézeti növendékek.

— ZWACK likőrökönlegességek, — Unicum, Cacao Chouva, Cocktail, Yvette, Chypre, Gin, stb., stb. — városunkban ismét kaphatók, az eredeti békebeli s közismert minőségekben.

— Sztrájk a pécsi szénbányában. Pécs. A bányatelepi rendőrkirendeltség a bányászok között kitört sztrájk miatt harminc bányamunkást és bizalmiféleit letartóztatott. A letartóztatottak ellen megindították az internálási eljárást. A sztrájk már különben szünőfélben van. Fischer főispán is megjelent a bányatelepen és kijelentette, hogy ha nem szünetítik meg a sztrájkot, erélyesebb rendszabályokhoz fog nyulni.

— Egy bérkocsis és egy téllkabát. Tíz hónappal ezelőtt Puterics Demeter aradi fiakkores kocsizni vitte Molnár Zakariás aradi lakost. A kocsiban benne felejtette a téllkabátját. A fiakkores a kabátot nem adta vissza tulajdonosának, viszont a hatóság sem szolgáltatta be. Tegnap délelőtt a járásbíró Putericsot 200 lei pénzbüntetésre ítélte, miután a kabát a pörösködés közben visszakerült a tulajdonosához.

— A forgalmi és luxusadó ellenőrzése. A pénzügyigazgatóság felhívja az összes aradi vállalatokat, kereskedőket és iparosokat, hogy a forgalmi és luxusadó ellenőrzések alkalmával az ellenőrző közegeknek bocsássák rendelkezésükre üzleti könyveiket, mert ellenkező esetben 100—10.000 leiiig terjedő pénzbüntetéssel sújtják őket.

— Tánciskola megnyitás. Értesítem a kezdő növendékeimet, hogy tánciskolám a 18-án este 8 órakor kezdem meg a Fehér Kereszt I. em. disztermében. — Vendégórák haladók részére 15-én, azaz vasárnap este 8 órakor kezdődik. Gencsy Béláné.

— A mészárosok és hentesek szakcsoportja holnap, vasárnap d. u. 3 órakor tartja közgyűlését az ipartestület közgyűlési termében.

— Október hó 20-án nyílik meg Clujon (Kolozsvárt) az új „Astoria” szálloda, mely 125 szobával, minden modern kényelemmel van berendezve.

— Eltűnt aradi iparos. Különös és titokzatos körülmények között tűnt el Aradról Bernát Károly hatvanöt éves molnár. Kotron Istvánné feljelentést tett az aradi államrendőrségen, hogy a vele közös háztartásban élő Bernát Károly október elsején a curtici-i malomban állást kapott. Bernát Károly Kotron Istvánnéval és teljes háztartásával Curticira akart költözni, összecsomagolták holmijukat, butorjukat és egy vagonba rakva feladták Curticira. Október negyedikén mindketten kimentek az állomásra, Kotron Istvánné a vagon mellé állott, hogy őrizze a berakott holmit, Bernát Károly pedig a vasuti pénztárhoz ment jegyet váltani. Az asszony várta Bernátot, aki azonban a vonat indulásáig nem jött vissza a jegyváltástól. Azután keresésére indult, de Bernát Károlyt sehol sem találta, a vonat elindult és a butorokat elvitte Curticira. Kotron Istvánné mindenfelé kutatta társát, de Bernát Károly titokzatos módon eltűnt. A rendőrség megindította a nyomozást.

— Békésen elintézett sajtóper. Sommer Nándor vizsgálóbíró előtt ma megjelent dr. Orfi Gyula ügyvéd és Nagy Dániel író, a közöttük felmerült sajtóügyi ellentétek tárgyalása végett. Az ügy békésen intéződött el az alábbi nyilatkozat közzétételével: A Keleti Újság július 28. számában „Egy kilakoltatott családnál” című közleményre kijelentem, hogy annak dr. Orfi Gyula ügyvéd ur személye ellen irányult éle miatt sajnálkozásomat fejezem ki. A cikk jogi és részben ténybeli adatait téves információ alapján irtam. Nagy Dániel.

— Két kocsi összeütközése. Ma délután a Bul. Regele Ferdinánd (Boros Beni-téren) a 14. sz. bérkocsi, amelyet Bota Illés 16 éves kocsi hajtott, összeütközött az ügyészség kocsijával. Az összeütközés oly heves volt, hogy a kocsi rudja belefuródott az egyik ló szügyébe. A megsérült ló fájdalmas nyerítéssel esett össze és néhány perc múlva kiszervezett. A vigyázatlan kocsisok ellen a rendőrség megindította az eljárást.

— Csanádmegye a radikális választójog ellen. Budapest. Csanádmegye közgyűlése bizalmat szavazott a kormánynak és elítélte a kormányzat egységének megbontására való törekvéseket. A közgyűlés elhatározta, hogy feliratot intéz a kormányhoz, a melyben tiltakozik a választójogi radikalizmus ellen, nehogy olyan elemek is bejussanak a nemzetgyűlésre, amelyek a nemzetre nézve károsak.

— „Spárta” szövömvészeti iskola műtermét eddigi ideiglenes helyiségéből (Krispin-terem) Bohus-palotába (Beleznay műterem) helyezte át. Az ezelőtt 2 héttel meghirdetett helyiségbe az iskola sok akadály miatt beköltözni nem tudott és mivel Beleznyai István festőművész iparművészeti tanításával szoros kapcsolatban van a nemes szövés, ennél fogva a „Spárta” szövömvészeti iskola Beleznyai István iskolájához csatlakozott. Így sikerült is Beleznyait, mint iparművészt is az iskola vezetésébe bekapcsolni. Ennél fogva értesítjük mindazokat, akik az iskolában tanultak, tanulnak és tanulni óhajtanak, hogy amit egy-két hetes szünet után a jövő héten szerdán, azaz 18-án a tanítás fent jelzett helyen ismét megkezdődik, továbbra is „Spárta” néven. A jelenlegi tanítványokat felkérjük, hogy szerdán d. u. pontosan 3 órákor jelenjenek meg. Az iskola a következő technikákat tanítja: francia és svéd gobelin, valamint perzsa-, smyrna-szőnyegeket, stb. Beiratkozások mindennap d. e. 10—12-ig és d. u. 3—5-ig. Érdeklődőknek szabad liffhasználat. Németh Ernő, Beleznyai István.

— Haladás előadás délután fél 6 órákor a Kulturpalota nagytermében.

— Hatvan kiló sertészsír. Vakmerő betörés történt az éjszaka Arad város főterén. Nyemecz István bádogos műhelyében, a leégett Neuman ház mellett, az éjszaka betörők jártak és onnan hatvan kiló sertészsírt loptak el. Nyemecz István lakása a Neuman-ház égésekor teljesen tönkrement és ezért élelmiszereinek egy részét a műhelyében helyezte el. A betörők felhasználták az alkalmat és alkulccsal hatoltak a műhelybe. A rendőrség megindította a nyomozást.

— A Központi Étterem gyönyörű díszterme és összes melléképítményei bálakra, esküvőkre, mulatságokra, stb. kiadó.

— Sebestyén Jenő tánciskolája átalakítás miatt október 19-én nyílik meg. Felhívja az érdeklődők figyelmét, hogy október 19-én tul csakis külön órákra jelentkezőket taníthat. Beiratkozások naponta 4—6-ig Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) 28.

— Poloskairtást vállal Lovas lakástisztító. Str. Oituz (Illés-u.) 30a

Sport.

— Júl.—AMTE. bajnoki football-mérkőzés vasárnap d. u. 4 órákor az AAC. sporttelepen. Előzőleg Egyetértés—AMTE. II. bronzlabda-mérkőzés.

— Koronázási mérkőzések október 16-án, hétfőn délután 2 órákor az óvártéri sporttelepen Unirea—Gloria-CFR., utána d. u. 4 órákor Kinizsi—AMTE. Október 17-én, kedden d. u. 2 órákor az óvártéri sporttelepen Unirea—AMTE., utána d. u. 4 órákor Kinizsi—Gloria-CFR.

— A koronázási ünnepségek alatt az AAC. Str. Theodor Serb (Török G.-utcai) sporttelepén a következő mérkőzések tartanak: 14-én, szombaton d. u. fél 2 órai kezdettel CFR. II.—AAC. II., fél 4 órai kezdettel CFR. I.—AAC. I., mindkettő vasas vándordíj-mérkőzés. — 15-én, vasárnap d. e. 10 órákor a szászvárosi Kun collegium jövevű diákcsoportjával mérkőzik az AAC. A szászvárosi diákcsoport a nagyenyedi jubiláris mérkőzésen az erdélyi diákcsoportok közt a legerősebbnek bizonyult s így e mérkőzés nagy érdeklődésre tart számot. — 17-én, kedden d. u. 2 órákor ATE. II.—AAC. II., 4 órákor ATE. I.—AAC. I. Tekintettel az AAC. legutóbbi szép szereplésére, a mérkőzés is méltán számíthat fokozott látogatottságra.

Mozl.

* Az Uránia színház műsorán a „Szent gyűlölet” első része kápráztatja el a közönséget. Bámulatos ennek a képnek a kiállítása, minden szépség, bámulatos bravur és ötletes fordulat összejátszik, hogy a leg-tökéletesebbet, szinte sohasem látottat adja azoknak, akik szomjaznak a szépet és nem mindennapit. Roppant kedves látvány az egerek ügyeskedése és mindezeket az apróságokat meg kell említeni, mert a kis dolgokból tevődnek össze azok az árnyalatok, amelyek a fontosabb, beszédközpont részeket aláfestik és mindezeknek egymásrhabatásából születik az az összhang, az a kapcsolat, amely a darab és közönség között van és a melynek igazi siker a neve.

* „Ur és szolga.” Az Apolló műsorán Barré örökbecsű, hervadhatatlan frissességű színműve szerepel. Az ur és szolga állanak egymással szemben és itt is csak az történik, ami az életben számtalanszor geszlik az emberrel — ha kiválóbb is mint rabszolgatartója — alázas igába kell hajtania a fejét, mert a ruhája lakájruha. Itt azonban megkapjuk a költői igazságszolgáltatást. A szerelem, ez a hatalmas kiegyenlítő, mindent helyrehoz és a romanc akkordjai nászinduló hangjaiba vesznek.

A német kormány a deviza-spekuláció ellen.

(1923 végéig kell mentesíteni Németországot a fizetések alól.)

Bécs. A dollárnak a berlini tőzsdén bekövetkezett zuhanása 3000-ról 2600 márkára és azzal együtt a többi idegen fizető eszközök áresése valószínűleg a német kormányt a devizaspekuláció ellen bejelentett sürgős rendszabályaira vezethető vissza, amelyeket a közvélemény már napok óta erőlyesen követel. A birodalmi kan cellár, aki még több napig szándékozott Dél-németországban maradni, az életbeléptetendő intézkedésekkel kapcsolatos tárgyalásokra még ma Berlinbe érkezik. A kormány már tegnap elhatározta, hogy a birodalmi elnöknek indítva nyozni fogja egy rendelet kibocsátását, amely a devizakereskedelmet kizárólag a külkereskedelmi hivatal hatáskörébe utalja. Ez a hivatal fogja ellenőrizni a devizavásárlásokat és azokat csak abban az esetben fogja engedélyezni, ha fontos nyersanyagok behozataláról van szó. Foglalkozott a minisztertanács azzal a kérdéssel is, hogy miképpen lehetne a márka helyzetét megjavítani. Erről a kérdéstről még ma folytatják a tárgyalásokat.

A márka hanyatlásán élénken foglalkoztatja az antant-államok körében a pénzügyi és politikai tényezőket és a jóvátételi bizottságot is. Bradbury, a jóvátételi bizottság angol tagja, azon a nézeten van, hogy a bizottság az ere

LEGUJABB.

Megienyegetik Görögországot.

PÁRIS. A mudániai egyezmény végleges szövege tegnap ideérkezett. A görög kormány a sajtóval közölte, hogy az egyezményt három napon belül aláírja, azonban az aláírásra vonatkozólag sem Párisba, sem Londonba nem érkezett hivatalos értesítés. A megállapodás szerint az egyezmény a jövő hét keddjén a görög kormány aláírása nélkül is életbe lép. Végső esetben Görögországot blokáddal vagy valamely erődtítésének megszállásával fogják megfenyegetni.

Halálraült kém.

BUDAPEST. Bognár László kereskedőjét a honvédtörvényszék kémkedésért halálra ítélte. Az elítélt, aki aránylag intelligens ember és angolul és németül beszél, a halálos ítéletet, amelyet holnap hajtanak végre, egykedvűen fogadta.

Lloyd George fenyegetőzik.

LONDON. Lloyd George azzal fenyegetőzik, hogy feloszlatja a parlamentet és elrendeli az új választásokat, ha az unionista miniszterek kilépnének a kormányból és ezzel a koalíciót felborítanák.

Görög amnesztia

ATHÉN. A kormány hivatalos lapja amnesztia rendeletet közöl, amely valamennyi politikai vétségére kiterjed. Miniszterekre és

deklarációjában legfőbb programponturn a nemzetgyűlés azonnali felosztatását követeli. — Hangsúlyozza, hogy az új választójogi törvény sürgős megoldásának meg kell előznie a választásokat.

Berlin. A lapok értesülése szerint a birodalmi elnöknek a deviza spekuláció leküzdésére jelzett kényszerrendszabálya tulajdonképpen nem egyéb, mint új deviza rendelet, melynek értelmében minden devizavásárlást be kell jelenteni a külkereskedelmi hivatalnak és devizákat csak a behozatali árak kifizetésére szabad vásárolni. A rendelet megszegését a leg szigorubb büntetéssel sújtják.

London. A Timesnek jelentik Párisból: A jóvátételi bizottság a német pénzügyek komoly helyzetével foglalkozik. A francia kormány szigorubb ellenőrzést követel a szövetségesek részéről. Az angol kormány az a nézete, hogy a szövetségesek szigorubb ellenőrzése mellett a jövő évben, esetleg a következő években se követeljenek Németországtól fizetéseket.

állami tisztviselőkre az amnesztia nem vonatkozik.

ATHÉN. A mudániai egyezménynek tekintélyes ellenzéke alakult. De ugylátszik a kormány és a hadvezérek többsége elfogadta azt a tanácsot, amelyet Venizelosz küldött s így remény van arra, hogy hamarosan aláírják az egyezményt.

Új választásokat követel a magyar ellenzék.

BUDAPEST. A szövötközött ellenzék deklarációjában legfőbb programponturn a nemzetgyűlés azonnali felosztatását követeli. — Hangsúlyozza, hogy az új választójogi törvény sürgős megoldásának meg kell előznie a választásokat.

Bezárták a Ganz-gyárat.

BUDAPEST. A Ganz-Danubius gyárat a fenyegető munkásmozgalom miatt egy hétre bezárták. Az igazgatóság ma délelőtt tartott ülésén nem fogadta a munkások küldöttségét, mely a munkaprogramra vonatkozó panaszokkal akarta felkeresni az igazgatóságot. A munkások, amikor megtudták a küldöttség visszautasítását, körülbélül ezetöttszázan összegyűltek az iroda előtt és fenyegető magatartást tanúsítottak. A rendőrség nagyobb készenléttel vonult ki és szétoszlatta a tömeget. Az igazgatóság erre elhatározta a gyárnak egy hétre való bezárását.

Az első gratulánsok.

(Hindenburg 75-ik születésnapján.)

Máris anekdoták járnak szájról-szájra róla, pedig még él. Róla, az egyetlen német férfiról, akinek a dicsőségét és nagyságát nem emésztette föl sem a háborús vég, sem a vég után következett, de a végén is rosszabb lelki-tesztelés. Ludendorffról megoszlottak a vélemények, a trónörökös orgiáiról szélnek eresztett hírek nem növelték az elvonultságban testimunkát végző trónvárományos népszerűségét s a császár hollandiai tartózkodása lassan-lassan megbénította azokat az idegeket, amelyek a koronás főt összekötötték a kis emberek szívével s mintha elszakította volna a bémult kapcsolatot a császár eljegyzéséről megerősítést hozó szó.

Csak Hindenburg neve nem lett kisebb, az iránta való tisztelet nem engedett semmi szót a Feldmarschall nevéhez, csak ő nőtt túl az új koron. Hannoverben korán reggel észre lehetett venni a készülődést. Ünnepeket készült a város: Hindenburg városa. Meg volt az ünnepség, a díszelvonulás, a felköszöntők és a szónoklatok. Régi idők jelképes ruhájában tisztelegtek a polgárság. Tele voltak az újságok szükreszabott lapjai a 75 éves jubileum minden szépségével.

Vajjon minek örült legjobban Hindenburg? A fáma ezt is tudja már. És a német nép szeretetét legjobban jellemző anekdota már ismeretes. Egy sonka volt és egy folyami angolna. Ezeknek örült legjobban a generális. Az eset így történt: A hannoveri külváros vilái között, ahol a generális lakik, a születésnap reggelén két furcsa emberpár tipegett a Hindenburg kapuja felé. Két öreg, tipikus német, a nép egyszerűbb rétegéből s látszott rajtuk, hogy a legjobb ruhájukat öltötték magukra: az egyik a népviselet német mellénykáját, a másik a rövid kabátot, a min ott díszlettek a régi hadiérmekek. A nagy csattos cipő fölött a harisnyát térdnadrág fogta le a szokásos öt gombbal s cifrakendős, fehérharisnyás két asszony egészítette ki a kis társaság érdekes egységét. A mellényes botra támaszkodott és biccentett. Rokkant katona volt. Ő vitte a sonkát. Látszott rajta, hogy nehéznek találta, de csakhamar a kapu elé értek.

— Felkelte már a generális ur? — kérdezték.

Aztán nyugodtan vártak. Elélményes sajtófényképesek és riporterek kéznél voltak s csakhamar egy kis tömeg verődött össze az érdekes pár körül, akik a bebocsátást várták. Ezek voltak Hindenburg első gratulánsai. Azt mondták: Ezeknek örült legjobban.

A királyi trónbeszéd.

„Gondoljanak a sokat szenvedett népre . . .“

BUCURESTI. Tegnap délelőtt nyitották meg a képviselőház ülését. A megnyitó ülést *Te Deum* előzte meg, amelyen a miniszterek a képviselők és szenátorok vettek részt. A képviselőház ülés elején *Bratianu* Jonel miniszterelnök felolvasta a királyi kéziratot.

BUCURESTI. Tizenkét órakor nyitotta meg az elnök a parlament rendkívüli ülését és közölte, hogy a parlament együttlétét jelen tőssé teszi Románia alkotmányos életének új korszakát. Azután felkérte *Bratianu* Jonel miniszterelnököt, ismertesse a Házzal a trónbeszédet. A miniszterelnök nagy figyelem közben a következő trónbeszédet olvasta fel:

Szenátor és képviselő urak!

Az annyi áldozattal kivívott nemzeti egység szentesítéséül elhatároztuk, hogy a megkezdett művet Gyulafehérváron teljessé tesszük. A mi és a királyné koronázásának napján biztosan óhajtanám, hogy ünnepnapunkon és Románia nagy ünnepén a szenvedélyek elűljenek és hazánkban minden jó fia,

feledve a vallás és nemzetiség különbségeit őszinte szeretettől áthatva, járuljon a trón köré. Kívánjuk, hogy ezeken a napokon, minél közelebb jussanak hozzánk a nemzet képviselői és minél szorosabbá fűződjék a kötelék köztünk és népeink között, hogy uralkodásunkra bármily esemény nehezedjék, ez a kapocs csak szilárdabbá váljék.

A parlament rendkívüli ülését, amely a nagyfotosságu ünnep lefolyása után fogja kezdetét venni, kormányunk több javaslatot fog önök elé terjeszteni, amelyeknek a sürgőssége nyilvánvaló lesz. Gondoljanak a sokat szenvedett népre, és bölcs belátás vezesse munkálkodásukat.

Most pedig üdvözölve önöket, a törvényhozás rendkívüli ülését megnyitottnak nyilvánítom.

I. Ferdinánd s. k.

Bratianu Jonel miniszterelnök s. k.

A megnyitó ülésen az ellenzék részéről egyedül *Jorga* volt csak jelen. Az elnök ezután a gyűlést október 26-ára elnapolta.

Visszatérhetnek az aradi kiutasítottak.

(Beszélgetés Popescu Haralambbal, az aradi állambiztonsági hivatal vezetőjével. — Eddig 300 egyént utasítottak ki Aradról)

Erdély egész közönségét az utóbbi napokban oly kérdés érdekelte legfőképpen, amely az itt élhelyezkedett magyar és más nemzetiségűek egzisztenciáját közelről érinti. A koronázással és az ünnepségek rendjének fenntartásával együtt járó előzetes óvintézkedések — egy miniszteri rendelet alapján: — Erdély területéről való kiutasításokat provokálták. Szerte az új királyság területén, főleg az Alba-Juliat környező városokból és községekből az utolsó hetekben tömegesen utasították ki az idegen állampolgárokat. Ezek a kiutasítások és az idegen utlevelek vízumjoga alapján itt tartózkodó idegen állampolgárok ellenőrzése még mindig feladatát képezik azoknak a közegeknek, akik a miniszteri rendelet végrehajtására hivatottak.

Lázás munka az aradi sziguranclán.

Az *Aradi Közlöny* munkatársa ma délelőtt az aradi állambiztonsági hivatalban járt, hogy a hivatalosan kiadott és a miniszteri rendelet értelmében megstilizált kommunikék tárgyában az aradi állambiztonsági hivatal vezetőjétől kérjen autentikus és részletes felvilágosítást. A sziguranclahivatalban szokatlan sürgős-forgás és forgalom van. A főnök, *Popescu Haralamb*, ezuttal nem különszobában fogad. A hivatal két belső szobájában ugyanis építő és festőmunkások dolgoznak. A két külső szobába áttelepített íróasztalok körül emberember hátán tolong. Nagyrészt idegenek jelentkeznek, vállalatok

küldöttel hozzák az idegen állampolgárságu hivatalnokok utleveleit ellenőrzés végett, kiutasított és még a kiutasításra számító polgárok várják ügyük rendbehozatalát. Az aradi sziguranca tegnap éjjel is éjjelutáni egy óráig volt permanenciában. Délelőtt és délután a jelentkezésekkel megsaporodott munkatöbbletet intézték el, este pedig a rendes napi munkájukat végezték a hivatalnokok. Ezenkívül résztvesznek a koronázás ideje alatt Aradon rendszeresített razziák vezetésében is.

Intervju a főnökkel.

Popescu Haralamb, az aradi sziguranca-főnök, lekötőlező szives séggel nyújt kezét. Az állambiztonsági hivatal vezetője európai udvariasságu és minden ügyes-bajos „félnek“ nyomban rendelkezésre áll. Nem bátyázza el magát és a maga személyének közvetlenségével igyekszik enyhíteni az egyébként visszavonhatatlanul szigorú rendelkezéseket. Érdeklődésünkre, hogy a kiadott hivatalos kommunikék milyen irányban hajtának végre, tökéletes franciasággal felel:

— Csak a miniszteri utasításhoz tartom magam, s annak szellemében intézkedem. Az általános irányelv az, hogy olyan idegen állampolgároknak, akiknek lejárt az utlevelük román vízuma, el kell hagyni az ország területét. Tévedés, hogy ez az intézkedés csak magyarokra vonatkozik. Franciák, angolok, vagy csehszlovákok sem alkotnak kivételt. A lejárt vízum lejárt tartózkodást jelent és amíg

ezelőtt itt, az állam területén, be lehetett várni annak a vízumnak a meghosszabbítását, most nem lehet.

— Azoknak, akiknek érvényes a vízumuk, gondtalan és biztos az ittlétük, semmiféle kiutasítás veszélye nem fenyegeti őket. De a jelentkezési rendeletnek, amely szintén csak nyolc napos terminusu, mindenkinek eleget kell tennie. Természetes, hogy aki ennek sem engedelmeskedik, azt is kiutasítjuk. Így a tegnapi jelentkezést elmulasztó idegen állampolgárok ellen is megindult az eljárás.

Visszatérés a koronázás után.

— Fontos még tudnia a közönségnek és kérem, ezt különösen hangsúlyozza: a kiutasítás nem végleges. Egyszerű preventív, vagy átmeneti intézkedés. Azok, akik el távoztak Aradról, október huszonegy-huszonkettedike körül, új román vízum alapján, ismét visszatérhetnek. E dátum után ennek semmi akadályja nincs.

— Ugynevezett érdekességek, vagy tragikus jelenetek itt Aradon nem voltak a kiutasításokkal kapcsolatban. 250—300-ra tehető azoknak az Aradról kiutasított egyéneknek a száma, akiknek sürgősen el kellett hagyni a város területét. Ujra hangsúlyozom, hogy ezek is visszatérhetnek.

Ezután még az iránt érdeklődött az *Aradi Közlöny* munkatársa, hogy *Popescu Haralamb* részt vesz-e az alba-juliai ünnepségen?

— Nem — felelte mosolyogva a sziguranca főnöke. — én itt maradok Aradon.

A beszélgetés véget ért. Tizen, tizenötön várták már, hogy a főnök elé kerülhessenek. *Popescu Haralamb* kezébe veszi egy fiatal lány utlevelét. A pillantásán megértő jóindulat tükröződik.

Renoválás, vagy új bérpalota?

(A Neuman-ház sorsa még mindig bizonytalan.)

A Neuman-ház sorsáról a legutóbbi napokban különféle verziók keltek szárnyra. Beszéltek arról, hogy a régi épületet lerombolják, helyébe új háromemeletes bérpalotát emelnek. Báró *Neuman* Károly gyáros fentjárt dr. *Robu* János főpolgármesternél és a hírek szerint formálisan bejelentette, hogy új épületet tervez a régi helyén és az építkezéshez csakhamar hozzá is fognak.

Bizonyos, hogy az új terv lenne a legelőnyösebb megoldása ennek az aránylag régóta húzódó problémának. De az is kétségtelen, hogy ha a tulajdonos renoválni akarja az épületet, legalább annyi időbe, és nem sokkal kevesebb pénzbe kerülne a helyreállított Neuman-ház, mintha új, modern bérpalotát építenek föl. Szakértő építésszek nézete szerint az egész palotát egy feltesztendő alatt újjá lehet átépíteni, s ebbe az időbe a lerombolás tartama is be van kalkulálva. Báró *Neu*

man palotaépítési szándéka még nem végleges, szó van arról, hogy a régi, renovált kétemeletes ház fölé egy harmadik emeletet épített és magáról a renoválásról is folytat még tárgyalásokat. A bekövetkező téli időjárás, a hajléktalanná lett lakók sorsa és a város érdekei is úgy kívánják, hogy a kérdés mi hamarabb végleges megoldási stádiumot öltön.

Hogy áll a leu?

Oktober 13-án fizettek 100 lelért:

Bucuresti Jo 8-10
léntés szerint
Bpesti Jolan 8-10
tén szerint
Párisban frankot

Zürichben 3.27 frankot.
Budapestben 1575 koronát
Brüsszelben 8.60 frankot.
Newyorkban 63 centet
Belgrádban 39.50 dinárt
Berlinben 1630 márkát

A faexport Magyarországra.

Örvedetes hír, amely még korai.

Románia fakivitele erős mértékben indult meg a magyar felvett piac felé akkor, amikor a fatermelők és kereskedők vagon beszerzési nehézségei megszűntek a román-magyar vasuti tárgyalások eredményeképpen. Hetek óta azonban teljesen szünetel a fakivitel Magyarországra felé. Ma az az örvedetes hír érkezett Aradra, hogy megszűntek azok a nehézségek, amelyek miatt a romániai fakivitel szünetel Magyarországra felé. Az Aradi Közlöny munkatársa felkereste Kemény Györgyöt, a Nasici tanningyár és fakitermelő részvénytársaság helyettes igazgatóját, aki erre vonatkozólag a következőket mondotta:

— A hír örvedetes volna, ha igaz volna. Ha így állana a dolog, akkor budapesti irodánktól feltétlenül kaptunk volna távirati értesítést. Mintegy három hete annak, hogy szünetel a romániai fakivitel Magyarországra felé. Ennek három oka volt. Elsősorban az, hogy a magyarországi piac nem képes olyan áron felvenni a fát, mint azt Jugoszláviában és a belföldi piacon elhelyezhetjük. Jugoszláviában az határállomás vagononként 3800 leiért, a belföldi piacon pedig 3500 leiért tudjuk elhelyezni, amit pedig Magyarországra nem képes megfizetni. A második oka a budapesti devizaközpont lehetetlen rendelete, amellyel teljeséggel megakadályozza, hogy a magyarországi cégek idejében eleget tessenek a fizetési kötelezettségeiknek. Harmadszor és legkevésbé az az oka, hogy vagonok nem állanak úgy rendelkezésünkre, amint arra szükségünk volna. De mondom a magyarországi fakivitelnek az a legfőbb akadálya, hogy a magyarországi piac nem képes azokat az árakat megfizetni, amelyeket ma a legközelebbi más piacainkon elérhetünk. A jugoszláviai fakivitelnek is van egy súlyos akadálya és pedig az, hogy csak Temesvárig engedik a jugoszlávok vagonjaikat és csak ott lehet tehát berakni, illetőleg átrakni a Jugoszláviába szóló faküldeményeket. Sajnos a magyarországi fakivitelre vonatkozólag még semmi kedvező hírünk nincsen.

A felszámolt Habsburg-vagyon.

Ferenc József, Erzsébet, Károly és Zita vagonját nem ismerik el magántulajdonnak.)

Bécs. Beavatott helyen szerzett értesülés szerint a volt császári udvari vagyonok, valamint a koronajavak és a volt uralkodócsalád mindazon ingatlan és ingó vagyonainak likvidálása, melyeket az osztrák köztársasági hatóságok nem minősítettek magántulajdonnak, a legközelebbi napokban befejezést nyer. A monarchia összeomlása után az osztrák kormány dr. Sylvester közjegyzőt bízta meg a javak kezelésével, később ezt a feladatkört Manganeli Beck volt pénzügyminiszteri al-államtitkárra bízta. A hadikárosultak segélyezésére létesített alapítványnak juttatták a volt udvari vagyonok túlnyomó részét az e célra alkotott külön törvénnyel. A vonatkozó osztrák törvény hasonlíthatatlanul kiméletlenebb a volt uralkodó családdal szemben, mint az ez ügyben alkotott német törvények, amelyek sokkal messzebbemenően ismerték el a volt uralkodócsalád tagjainak magánvagyonigényeit, mint az osztrák törvény, amely a legszűkebbre korlátozta ezt.

Nem ismeri el az osztrák törvény magántulajdonnak azokat a sok-sok millióra rugó értéket képviselő tárgyakat, amelyeket Ferenc József és Erzsébet királyné, majd később Károly király és Zita uralkodóktól, fejedelmektől, államoktól, városoktól stb. kaptak ajándékba. Ezek között mesés ér-

tékű vázák, képek, órák és egyéb műremek vannak, továbbá azok a pompás meissenai porcellánedények, amelyeket a szász király ajándékozott annak idején Ferenc Józsefnek, az orosz cár ajándékozta remekbekészült asztalok, a kínai és japán császárok által ajándékozott sok remekbekészült különböző értékű tárgyat stb. Ezeket az osztrák törvény mind a hadikárosultak segélyalapja javára foglalta le. Lefoglalta Ausztria továbbá a bécsi Burgot, az udvari istállóépületeket, a hetzendorfi és laxenburgi kastélyokat, a badeni házakat és villákat, a salzburg-helbrunni, insbrucki, ambrasi, mürzstegi, neubergi kastélyokat, az orthi és eckertsauai birtokokat, az udvari pincéket, a lipizzai, klad rubi méneseket és a többszázmillió évjövődelmességű mattighofeni és pöggstalli birtokokat. E javak közül többet később kivontak a hadikárosultak segélyalapjának vagyonállagából, de nem juttatták vissza a Habsburgoknak, hanem osztrák állami tulajdonná nyilvánították. Így az állam vette át a Hofburgot, az udvari istállókat, a Prátert, az Augartent, több kastélyt.

A volt udvari vagyonokból nyert értékek folytán a világ leg gazdagabb hadikárosultak segélyező alapja a birtokába jutott vagyontárgyak értékesítését erősen forszirozza.

Irodalom, művészet

Heti műsor:

Szombaton: Orfeusz a pokolban, Reinhardt átdolgozásában. A. bérlet.

Az Orfeusz a pokolban reprízének rendezése a Reinhardt-utasítások alapján nem tévesztik el hatásukat. A szereplők eredeti kosztümjei általános feltűnést keltenek. A darab iránt az érdeklődés mindjobban fokozódik s a színház igazgatósága köz-kívánatra a szombat esti előadásán kívül vasárnap este is színe hozza a darabot. A vasárnapi előadás 9 órakor veszi kezdetét. A címszerepet Halmos Mici, a Közvéleményt Gergely Gizi, Cupidó szerepét Balogh Böske, Euridicét Horváth Mici személyesíti. Ugy az operett, mint a prózai személyzet teljes számban részt vesz a darabban. A szombat és vasárnap esti előadásra a jegyek legnagyobb részét már szétkapkodta a közönség s így a két előadásra a színházi pénztárnál már csak korlátozott számban kaphatók jegyek.

Grozavescu Traian, a bucaresti-i Operaház nagynevű tenoristája lép fel az aradi városi színházban hétfőn este. A koronázási ünnepségekre való tekintettel diszeloádást rendez a színház s a Tosca operát tűzte műsorra, melynek tenorszerepét az aradi közönség által előnyösen ismert nagynevű művész énekli. Scarpia szerepét ez alkalommal Róna Dezső színházigazgató személyesíti. Az előadás különös érdekessége lesz

az élőképek bemutatása. — Vasárnap délután mérsékelt helyárak mellett premier-szereposztásban a Sylvester kerül színre. Mind a két előadásra jegyek elővételben a színházi pénztárnál válthatók.

Pataky Vilma bucsuja. V. Pataky Vilma, az aradi színház volt primadonnája bucsuzott tegnap este a publikumtól — a Kulturpalotában. Kisszámu, nagyon válogatott közönség hallgatta meg a volt primadonnát, aki ezen hónapban férjével együtt Amerikába indul hangversenykörútra. Pataky megjelenésben és hangban is kitűnő koncert-énekesnő, biztos, hogy az amerikai magyar publikumot is gyorsan meg fogja hódítani. Tegnap este a „Tosca” és a „Parasztbecsület” áriáival ragadta szünni nem akaró tapsra a megjelenteket. Férje, Vajda Frigyes kísérte zongorán, aki később maga is néhány dalt adott elő. „A jasszi” című régi pesti szonóban briliánsan érvényesült kellemes zengésű, mély árnyalású baritonja. A közönség szívesen ünnepelte a művészpárt és a velük együtt itt vendégszereplő Kara Iki telepatikust, aki különösen az állatok szuggesztíójával ért el nagy hatást. Hasonló minőségű szuggesztíót azonban sokat láttunk Aradon.

A diszeloádás főpróbája. A vasárnap és hétfőn megtartandó iskolai diszeloádások próbáját ma délután tartották meg a városi színházban. Néhány száz főnyi tömeg tolongott a színpadon, míg Lipovan Athanáz segédtanfelügyelő megkezdte a pró-

bát. A növendékek énekszámokat és élőképeket fognak előadni. Érdekes lesz a katolikus gimnázium növendékei által előadandó Haydn-kvartett. A próbán az egyes iskolák igazgatóin kívül megjelent dr. Robu János főpolgármester.

Medgyaszay Vilma berlini színházigazgató. Budapest. Medgyaszay Vilma és férje, Vámos Árpád, néhány pénzember támogatásával kibérelték a berlini Neues Operentheater-t és a jövő év kezdetétől fogva már Medgyaszay Vilma fog ennek a nagy berlini színháznak irodájában ülni. Tekintettel azokra a jelentékeny sikerekre, amelyeket a berlini közönség előtt ért el Medgyaszay, nagyon valószínű, hogy a Neues Operentheater igazgatónője néha megjelenik majd a színpadon is.

Benjámín Hermann festőművész kiállítás, mely iránt a közönség meleg érdeklődést tanúsít, vasárnap este bezárul. Addig még megtekinthető a Kulturpalotában.

Kereskedők a vámnál.

(Ellenőrzik a vámolást.)

Arad kereskedői köreiben sok panasz hangzott el különösen a vámvizsgálat késedelmissége miatt. A panaszok nagyrészt jogosak voltak, aminek oka valószínűleg az, hogy az állam kevés tisztviselőt tart az egyes határállomásokon. A kereskedők panasza folytán a kereskedelemügyi minisztérium most kiadott rendeletével kívánja a vámvizsgálat terén a normális viszonyokat helyreállítani. A kereskedelemügyi minisztérium új rendeletéről ma Bucarestből a következő jelentést kaptuk:

A vámhivataloknál napirenden levő visszaélések tárgyában, a beérkezett feljelentések nyomán, a kereskedelemügyi minisztérium rendeletet bocsátott ki. A rendelet állandóan bizottságokat állít fel a vámok ellenőrzésére. A bizottság időnként megjelenik a vámoknál és nemcsak az ügykezelését veszi vizsgálat alá, de figyelme kiterjed a kereskedelem érdekeinek betartására is. Eppen ezért a bizottságnak aktív kereskedő tagja is lesz, akit a bucaresti Sfatul Negutoresc előterjesztésére neveznek ki.

Ez a rendelet megnyugtatólag hat a romániai kereskedelemre, amely eddig minden vonalon nélkülözte az autonóm ellenőrzés jogát. Az Aradi Közlöny munkatársa ma beszélgetett több szállító cég főnökével, akik valamennyien örömmel fogadták az új rendeletet. Kikértük Ádám Györgynek, a Victoria takarékpénztár vezérigazgatójának véleményét is a rendeletre vonatkozólag. Ádám György, aki a Sfatul Negutoresc aradi elnöke, a következőket mondotta az Aradi Közlöny munkatársának:

— A kereskedők panaszai már közismertek. Az aradiak panaszait eddig még nem gyűjtötte össze a Sfatul Negutoresc, ez csak most kerül sorra. A rendeletnek az a része, amely az ellenőrző bizottság tagjai közé egy kereskedőt nevez ki az a Sfatul Negutoresc régi harcának vívmánya.

Nem hitelez a külföld.

(Veszélyben a gyarmatáru kereskedelem. — Aradot nem érinti a hitelmegvonás.)

Lesújtólag hatott a romániai importvállalatokra egyes külföldi nagycégeknek az az eljárása, hogy romániai vevőiktől megvonták a hitelt. Több román vállalat nem tudott ugyanis az utóbbi időben a pénzkrisis miatt fizetési kötelezettségeinek eleget tenni, ennek következtében a marseillesi gyarmatáru kereskedők értesítették konstancai képviselőiket, hogy román vevőiknek nem nyújtanak több hitelt. Ugyanezt cselekedte több angol és olasz gyarmatáru-cég is, ami kereskedői körökben érthetőleg nagy konsternációt keltett. Erről a kétségtelenül nagy horderejű eseményről a „Rumänischer Lloyd“ a következőket írja:

— A külföldi kereskedők eljárása rendkívül nyomasztó és hátrányos egész gyarmatárukereskedelmünkre nézve. A hitelmegvonás, ami egyet jelent a szállítások beszüntetésével, drágaságot vonhat maga után. Ez a beszüntetés súlyosan érinti az erdélyi és bánági kereskedőket is, mivel az utóbbi időben beszüntették a németországi rendeléseket és fűszerben és gyarmatárukban az olasz, angol és francia kikötővárosok felé orientálódtak.

Erre a hírre egy aradi nagykereskedőtől a következő információkat kaptuk:

— A hitel beszüntetésére vonatkozólag az aradi nagykereskedők is kaptak értesítést és pedig azzal az indokolással, hogy a romániai kereskedők, illetőleg az érettek jótálló nagybankok vagy egyáltalán nem feleltek meg kötelezettségeiknek, vagy pedig csak nagy nehézségekkel tettek eleget azoknak. Számottevő cégek azonban értesítették ezeket az importőröket, hogy téves az a nézetük, hogy az új romániai kereskedők nem felelnek meg kötelezettségeiknek, mert ezek eddig pontosan fizettek. Legújabbban egy hollandiai cég Budapesten szerzett kellemetlen tapasztalataira hivatkozva, szüntette be a romániai kereskedők részére való hitelezést. Ezt a hollandiai céget is nyomatókosan figyelmeztették arra nézve, hogy a budapesti bankok is csak átmenetileg küzdenek nehézségekkel és eddig ezek is mindig pontosan eleget tettek vállalt kötelezettségeiknek. A nehézségek jelenleg azért vannak, mert Budapesten a devizaközpont rendelkezései miatt a nyugati valuták beszerzése nagy nehézségekkel jár. Ellenben itt Romániában egyáltalán nem jár akadályokkal a nyugati valuták beszerzése. Az újromániai bankok és kereskedők,

dacára a rendkívül nehéz gazdasági viszonyoknak, továbbra is pontosan eleget tesznek kötelezettségeiknek. Hisszük, hogy ez a figyelmeztetés nem marad hatás nélkül és a külföldi cégek belátják, hogy az új romániai kereskedőknek és

Nincs újabb adóteher.

(Az aradi pénzügyigazgató nyilatkozata.)

Egyik erdélyi magyar napilap tegnap hírt adott arról, hogy a pénzügyminisztérium új adótervvel foglalkozik. Az a terv merült fel, hogy a 20 ezer leies jövedelmen felül, a hatszázalékos adón kívül, külön jövedelmi adót is behajt a pénzügyi kormány. Ebben az ügyben küldöttség kereste fel a kolozsvári pénzügyi vezérigazgatót, Simionescut, aki azonban az új adóterhek ügyében csak félmegoldással tudta biztatni a megjeleneket. Miután a rendelet érzékenyen sértene a középosztály existenciáját, érdekesnek tartottuk erre vonatkozóan megkérdezni Margineanitu Titus aradi pénzügyigazgatót, aki az alábbiakban volt szíves felvilágosítást adni:

az érettek kezességét vállaló bankoknak továbbra is nyugodtan hitelezhetnek. Hangsúlyozzom, hogy eddig semmiféle hatása nincsen ennek az elvéve jelentkező jelenségnek Aradon és remélhetőleg nem is lesz.

— Szó sincs új rendeletről, legalább is én nem tudok még a tervéről sem. Csak a régi magyar adó törvény van életben még ma is, a jövedelmi adó és az u. n. negyedosztályú adó vagy hatszázalékos rendes adóteher. Ezeket azelőtt is kivetítettük, ezen a téren nincs új irányításom. A Titulescu-féle törvényből is csak az u. n. F. és G. paragrafusok mentek át a gyakorlatba. Az egyik pont alatt a rendes jövedelmi adó, a másik alatt a haszon utáni nyereség-adó értendő. A többi idevonatkozó rendelet a régi. Új kormányrendeletéről, vagy ilyen új adómegterhelésről, mint amilyent a már általam is olvasott hír nyilvánosságra hozott, nem tudok.

TÖZSDETÁVIRATOK.

Zürichi devizajelentések:				Aradi kurzusok:		
Október 13.	Nyitás	Zárlat	Tegnap	Október 13.	Mai	Tegnap
Bucuresti	—	8.27	—	Valuták:		
Berlin	0.18.75	0.20.50	0.22	Dollár	165.—	165.—
Newyork	537.50	537.25	538.—	Márka	0.08	0.0085
London	2378.—	2383.—	2378.—	Szokol	5.35	5.25
Páris	40.65	40.27	40.60	Dinár	2.20	2.15
Milano	22.875	22.90	22.90	Fr. frank	12.60	12.60
Prága	18.15	18.30	18.15	M. korona	0.08	0.0675
Budapest	0.21.50	0.21.50	0.21.75	Kifizetések:		
Zágráb	2.075	2.071	2.055	Budapest	14.75	14.80
Varsó	0.05625	0.05625	0.055	Bécs	460.—	460.—
Bécs	0.0078	0.0072	0.007	Berlin	0.0675	0.085
bélyegz.	0.008	0.008	0.0078	Prága	5.55	5.45

A budapesti devizaközpont árfolyamai:			Bucuresti kurzusok:		
Október 13.	Mai	Tegnap	Október 13.	Mai	Tegnap
Napoleon	9400	9400	Márka	0.0725—750	0.076
Dinár	38.36—60	34.40—36	Fr. frank	12.50—12.55	12.60
Amsterdam	972—997	970—995	Sv. frank	29.50—30.—	30.50
Bukarest	14.75—15.75	14.75—15.75	Szokol	5.40—5.50	5.40
Kopenhága			Dinár	1.94—1.97	2.12
Krisztiania			Dollár	162—163	164.—
London	11150—11450	11125—11425	Osztr. kor.	0.0029—30	0.0025
Berlin	1.15—1.30	1.10—1.25	M. korona	0.07—0.075	0.0725
Milano	105—110	105—110	Kifizetések:		
Páris	190—195	190—195	Páris	12.25	12.28
Prága	83—87	82—86	London	721.—	722.—
Stockholm	663—678	663—678	Newyork	163.—	164.—
Zürich	470—485	470—485	Milano	7.01	7.02
Bécs	0.034—0.035	0.034—0.035	Zürich	30.50	30.—
Szofia			Prága	5.50	5.50
Zágráb	9—9.40	8.60—9	Bécs	0.0022	0.00225
Newyork	2500—2575	2500—2575	Berlin	0.06875	0.085
Varsó	0.27—0.29	0.27—0.29	Budapest	0.0698	0.0695

Közgazdaság.

Budapesti értékpapírtőzsde nyitás (okt. 13.) Salgó 68500, Rima 17500, Államvasut 37500, Cukor 160000, Nasici 67000, Olaj 10500, Ganz-Danubius 730000.

Budapesti értéktőzsde zárlat (okt. 13.) Magyar hitel 8500, Osztrák hitel 1575, Salgó 67500, Rima 12300, Déli vasut 8500, Államvasut 38000, Kohó 46250, Atlantika 6600, Ganz-Danubius 690000, Kőszén 147500, Papír 5600, Szlavónia 4325, Országos fa 3300, Földhitelbank 6650, Viktória 5100.

— Az őszi országos vásár. A városi gazdasági szék legutóbbi ülésén elhatározta, hogy az őszi öt-

napos országos vásár megtartását november harmadikától hetedikéig indítványozza a városi tanácsnak. Az előterjesztés szerint harmadikán a kirakodó és hasított körmű állatvásárt, negyedikén kirakodó és lóvásárt, ötödikén, hatodikán és hetedikén pedig a kirakodó vásárt tartják meg Aradon. A gazdasági szék előterjesztését legközelebbi ülésén tárgyalja a városi tanács.

— A piaci árak. A mai heti-piac a borus idő miatt igen lanyha volt. Az árak körülbelül megfelelőek a múlt heti piaci áraknak, csak a majorságban állott be némi drágulás. Az árak a következők voltak: Paradicsom 80—1 lei, burgonya 2.50, tojás 1.20—1.50, szőlő kilója 7—9 lei. A kövér liba kilója 28—30 lei, sovány liba párja 120—150 lei. Az állatvásár árai a következőleg alakultak. Szarvasmarha 6—9 lei, borjú 12—14 lei, sertés 22—28 lei kilogrammonként élősúlyban.

Véres verekedés egy budapesti egyetemen.

Budapest. A pozsonyi Erzsébet-Tudományegyetemen, mely ideiglenesen az Állatorvosi Főiskola Rottenbiller-utcai épületében nyert elhelyezést, még nem simultak el most sem a Goldberger-féle ismeretes affér által felkavart hullámok. Ezen az egyetemen volt az első verekedés, mindjárt azon a délután, mikor az egyik estilap ismeretes cikke megjelent, itt történt meg az is, hogy az egyik professzort igazoltatták, tanársegédét pedig véresre verték a különböző bajtársi szövetségek tagjai. A verekedések azóta is napirenden voltak, de ma különös erővel tört ki újból. Groh Gyula dr. kémiai gyakorlatai után este hét óra tájban távoztak a hallgatók a vegytanlaboratórium épületéből és amikor a tantermekből a sötét kertbe léptek, a bokrokból tányérsapkás diákok ugrottak elő, akik botokkal, gummibunkókkal és különböző harci szerszámokkal felfegyverkezve estek neki a zsidó hallgatóknak. Persze a diákok támadóikat nem tudták felismerni, mert a kivilágított folyosókról a sötét kertbe lépve, kétlépésnyire sem láttak. A támadás megszervezettségét mutatja az is, hogy még az előadás alatt a támadók egyik előőse bement terepszemlét tartani az előadóterembe. Valószínűleg ez a kolléga mutatta azután meg a többieknek, hogy kiket kell megverni. Néhány hallgató a verekedés zárjára telefonálni próbált a rendőrségre, de nem tudott kapcsolást kapni, úgy hogy csak később egy távoleső telefonállomásról tudták felhívni a főkapitányságot, ahonét ígértek is karhatalmat. Ezalatt az idő alatt természetesen a támadók végeztek is egyetemi társaikkal, akiket véresre vertek.

A szerkesztésért: KÁROLY JÓZSEF felel. Cenzurat: Dr. ROMUL MAGER.

Női és leányka téli felöltő ujdonságok legjutányosabban beszerezhetők: IULIU PLESZ GYULA Központi ruházatházában ARAD, Strada Col. Piriol 3. (Vörösmarty-s.) A színház épület hátsó bejáratával szemben. Állandó nagy választék Caracul Plüsch kabátokban.

